

at jeg nok tør sige, at man meget hurtigt vilde vende sig bort fra en saadan Ordning. Vil man sætte et kortere Aaremaal, saa skal jeg heller ikke have det Mindste at indvende derimod, dog selvfølgelig kun, naar man gjør Kredse større. Hvis man vil gjøre dem saa store, at de omfatte 2 à 3 Aalter, maa man for mig gjerne komme til 3 eller 5 Aar; thi ved Fordelingen paa en saadan større Kreds vil Byrden omtrent falde lige tungt allevegne. Forholdene ere jo imidlertid ingenlunde ordnede saaledes hos os. Her i Landet have vi jo ganske overordentlig smaa Kredse, idet her findes henimod 1200 Fattigfredse. Her findes nemlig et Tusind og nogle Kredsfindstøve Sognekommuner og 67 Kjøbstadkommuner, som hver især danne sin Fattigfreds. Dette lille Land er altsaa delt i henimod 1200 forskjellige Kredse, hvoraf hver især paatager sig Forsørgelsen af dem, der indenfor deres Omraade ere berettigede til Forsørgelse, og Spørgsmaalet er nu, om man virkelig med Hensyn til disse smaa Kredse kan forpaae at have et kort Aaremaal; det mener jeg, at man ikke kan. Foruden at jeg tør paaberaabe mig den historiske Gang i denne Sag, hvorved man fra et kortere Aaremaal er kommen til et længere, tør jeg ogsaa paaberaabe mig den hele Udvikling, der nu finder Sted i dette Forhold. Man maa erindre, at i tidligere Tider var det, at en Person maaske ikke i sin hele Levetid var kommen udenfor den Kommune, hvori han var født, noget meget Almindeligt, og jeg holder mig overbevist om, at der er Medlemmer her i denne Sal, som fra deres egen Sognekommune kjende gamle Folk, der aldrig nogenstunde have været udenfor Sognekredsen. Jeg har selv som Underdommer haft den Ære at optage Underfølgelser angaaende den Slags Forhold, og jeg kjender og har set mange ældre Folk, som ved at afgive deres Forklaring om deres Fødested, hvad vi i Jurisprudensen kalde vita anteacta, have udtalt, at de hele deres Levetid have været i Sognet, at de kort sagt have boet og bygget der i hele deres Tid. Med de veylende Forhold, som det livligere Kommunikationsvæsen nu fører med sig, bliver dette imidlertid sjældnere og sjældnere, og det, at en Person har Ophold i den Kommune, i hvilken han er født, bliver mere og mere ualmindeligt. Hertil kommer, at vi her i Landet efterhaanden se en meget betydelig industriel Virksomhed opblomstre. Det kan ikke være de Herrer ubekjendt, at der findes mange Sogne paa Sjælland og i Sylland, hvor der er opstaaet eller forberedes betydelige Fabrikvirksomheder, og det er en bekjendt Sag, at der, hvor en saadan Virksomhed udvikler sig, samler sig et betydeligt Antal Personer, som søge der at tjene deres Brød derved, og som høre til de Klasser af Samfundet, hvoriblandt der utvivlsomt altid vil findes et stort Bidrag til Fattigvæsenet. Hvad der saaledes gælder i de indbyrdes Forhold mellem Sognene, gælder

selvsjælgelig ogsaa i Forholdet mellem Landet og Kjøbstæderne. Det kan ikke skjules, at der finder en betydelig Tilgang Sted fra Landet til Kjøbstæderne, og vil man tale om Kjøbstædernes Samfundsforpligtelse til at ernære disse Personer, fordi de have nydt Frugten af deres Arbeide; tør jeg i Overensstemmelse med et æret Medlem, der nylig havde Ordet, spørge, om man da tror, at Arbeiderne søge deres Erhverv et eller andet Sted for vedkommende Kommunes Skyld? Nei, derfra maa man se bort. Enhver fri Arbeider søger sit Erhverv, fordi han vil leve af sit Arbeide; han søger kun Arbeidet for sin Skyld og for sin Families, hvis han har nogen. Det vilde være en yderst urimelig Antagelse, hvis man vilde tro, at Arbeidsmanden begiver sig til en Kommune for at offre 10—15 Aar paa dennes Altar. At forlange dette af ham vilde være en saa urimelig Fordring, at det ikke kunde falde Nogen ind at gjøre den. Han vil have sit Erhverv i en Kommune for sin egen Skyld, fordi Manden trænger til Arbeide, og det maa da virkelig ikke spørges paa Kommunens Regning, at han har søgt og fundet sit Erhverv der. Jeg tror altsaa, at vi under den hele Bevægelse, der finder Sted i Forholdene og under den hele Udvikling, ikke bør blive staaende ved de 5 Aar, som den nuværende Lovgivning stiller som Tidsbestemmelse med Hensyn til Erhvervelsen af Forsørgelsesret; men jeg tror ubetinget, at vi, naar vi nu vedtage en Lov som denne, hvilkken vi vanffelligt bør tage for paa ny efter en altså kort Tids Forløb, bør træffe en efter Forholdene lempet Bestemmelse, hvorved Byrden kan blive fordelt paa en saadan Maade, at der ikke fremkommer Klager. Intet vilde være forsmædeligere, end Spørgsmaalet om, hvem der skal betale og hvem ikke, naar en saadan Lov var vedtagen paa et sundt og fornuftigt Grundlag, skulde undergrave Tilliden til Loven. Jeg har den Overbevisning, at dette ærede Thing vil tage ethvert billigt Hensyn til de Kommuner, der dels i Stikelse af Kjøbstadkommuner, dels i Stikelse af Sognekommuner med en betydelig industriel Virksomhed have et Krav paa, at man ikke bringer dem i en saadan Stilling, at de ville komme til at bære en usforholdsmæssig Andel af Fattigbyrden. Der er jo, som naturligt er ved dette Spørgsmaal, blevet fremsført statistiske Oplysninger, som utvivlsomt have deres Værd, og jeg skal nævne en saadan, for dog ogsaa i denne Henseende at yde mit Bidrag. Det vil erindres, at der for tre Aar siden af Regeringen blev nedsat en Kjøbstadkommission, som tog disse Forhold under Overveelse, og medens denne Kommission i Dvrigt kun gjorde nogle faa Onsker gjældende med Hensyn til Fattigvæsenet, oplyste den i sin Betænkning, at medens der paa Landet er 4 Gange saa stor Fattigbyrde som i Kjøbstæderne, er der 6 Gange saa mange Indbyggere der. Forholdet er altsaa det, at medens Udgifterne ere som 1 : 4, er Folke-